
Dnia 4 grudnia 2012 Trybunał Konstytucyjny rozpozna połączone wnioski Rady Miasta Stołecznego Warszawy, Rady Miasta Krakowa dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego (obowiązek wpłaty do budżetu państwa przez miasta na prawach powiatu tzw. wpłat wyrównawczych). Trybunał Konstytucyjny orzeknie w sprawie zgodności:

1. art. 29 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 3-5, art. 21, art. 21a i art. 29 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 w związku z art. 22 ust. 3-5, art. 23, art. 23a i art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 2 w związku z art. 167 ust. 1 i 2 konstytucji w związku z art. 9 ust. 5 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, sporządzonej w Strasburgu dnia 15 października 1985 roku,
2. art. 29 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 3-5 i z art. 29 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 w związku z art. 22 ust. 3-5 i z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 2 w zw. z art. 32 i art. 167 ust. 1 i 2 konstytucji,
3. art. 36 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 21a ust. 2 pkt 6, art. 21a ust. 3 pkt 6 i art. 21a ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 167 ust. 3 konstytucji,
4. art. 29 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 3-5, art. 21, art. 21a i z art. 29 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 w związku z art. 22 ust. 3-5, art. 23, art. 23a i z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 167 ust. 1 i 2 konstytucji w związku z art. 9 ust. 1 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, sporządzonej w Strasburgu dnia 15 października 1985 roku,
5. art. 29 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 3-5, art. 21, art. 21a i z art. 29 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 w związku z art. 22 ust. 3-5, art. 23, art. 23a i z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 167 ust. 1 i 4 konstytucji w związku z art. 9 ust. 1 i 2 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego,
6. art. 32 ust. 3 w związku z art. 29 ust. 1 i z art. 20 ust. 3-5 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z art. 2 i art. 168 konstytucji w związku z art. 9 ust. 3 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego.

Zaskarżone przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadzają obowiązek gmin i powiatów, posiadających cechy określone przez ustawodawcę, corocznego dokonywania wpłat do budżetu państwa.

Wpłaty te tworzą następnie pulę środków przeznaczonych na sfinansowanie części subwencji ogólnej dla gmin i powiatów (tzw. części równoważącej). Kwestionowane regulacje ustawowe określają sposób kalkulacji wysokości wpłat wyrównawczych dokonywanych przez gminy i powiaty (a więc także miasta na prawach powiatu). Wyznaczają także sposób rozdysponowywania środków pochodzących z tych wpłat. Przepisy tworzą zbiór kryteriów pozwalających na zidentyfikowanie jednostek zobowiązanych do wpłat, wysokości dokonywanych wpłat, jak też beneficjentów tych wpłat, tj. jednostek uprawnionych do tzw. części równoważącej subwencji ogólnej. Zdaniem wnioskodawców, unormowania te prowadzą do niekonstytucyjności mechanizmu wpłat wyrównawczych w kształcie uformowanym przez ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Ingerują w samodzielność finansową jednostek samorządu terytorialnego w sposób, który nie jest konieczny dla realizacji założonego przez ustawodawcę celu. Nie wypełniają tym samym przesłanki niezbędności. Zdaniem wnioskodawców, wyrównanie poziomu finansowego jednostek samorządu terytorialnego jest możliwe do osiągnięcia w inny sposób, mniej dolegliwy dla silniejszych finansowo jednostek samorządu terytorialnego. Przedmiotem zaskarżenia są również przepisy określające cechy gmin i powiatów zobowiązanych do uiszczania wpłat

wyrównawczych, a także przepisy pozwalające ustalić wysokość wpłat. Zdaniem wnioskodawców, unormowania te w sposób nieuzasadniony zrównują ze sobą wszystkie gminy i powiaty, nie uwzględniając, konstytucyjnie i ustawowo ugruntowanej, specyfiki miasta stołecznego Warszawy oraz specyfiki miasta Krakowa. Przedmiotem zaskarżenia są też normy określające sposób przeznaczenia środków, pochodzących z wpłat wyrównawczych dokonanych przez gminy, które pozostały nieprzekazane gminom upoważnionym do części równoważącej subwencji. Przepisy art. 21a ust. 2 pkt 6, ust. 3 pkt 6 i ust. 4 pkt 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wskazują, że środki takie zwiększają rezerwę, wymienioną w art. 36 ust. 4 pkt 7. Ostatni przepis dotyczy rezerwy budżetowej przeznaczonej dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego. Zdaniem wnioskodawców takie rozwiązanie jest niezgodne z zasadą wyłączności ustawy dla określania źródeł dochodów jednostki samorządu sformułowaną w konstytucji. Ponadto kwestionowana instytucja wpłat na część równoważącą subwencji ogólnej jest niezgodna, zdaniem wnioskodawców, z wynikającymi z konstytucji zasadami: samodzielności finansowej i adekwatności dostępnych jednostkom samorządu terytorialnego środków finansowych do realizowanych przez nie zadań własnych. Część równoważąca subwencji ogólnej stanowi na tyle istotny element finansowania jednostek samorządu terytorialnego, że konstrukcji przyjętej przez ustawodawcę można - zdaniem wnioskodawców - postawić zarzut naruszenia standardu ukształtowanego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Wpłaty wyrównawcze nie stanowią bowiem mechanizmu o charakterze wyłącznie "uzupełniającym", lecz w dużej części zastąpiły podstawowe instrumenty finansowania jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 167 ust. 2 konstytucji.

Źródło: www.trybunal.gov.pl